

Numerul 32.

Oradea-mare 7/20 august 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Pe un album.

*După val se duce valul,
Murmurând făr' încetare,
Mai departe, mai departe,
Pân' se perde 'ncet în mare.*

*După om se duce omul.
Viața lui cea trecătoare
Se tot stinge ca un sunet
În tăcere și 'n uitare.*

Matilda Poni.

Irotei Dumbrevă.

(Urmare.)

(Alăturat la epistola XXII.)

9 martie.

Mult stimată prietenă!

Cauza tăcerii tale o știu, căci am auzit-o din însăș gura persoanei competente. N'am crezut într'adevăr s'ajungă lucrurile până acolo, dar acum, ce-i făcut odată nu se mai poate desface.

De aceea în epistola de față voiu cercă să-mi clarific pe deplin poziția față de persoana respectivă. Sunt două cai pe cari me pot clarifică.

Aș putea adecă să neg totul, să zic că n'am înțeles-o pe ea, ci e o simplă eroare la mijloc. În cazul acesta, Aurelia ar rămânea pe jos. Numai cât știi tu, mai sunt și în mine câteva resturi de complezanță și astfel prefer a rămânea eu cel bătut.

Voiu luă deci calea a doua, adecă îmi voiu recunoaște greșala.

Într'adevăr și acuma me pipăiu la cap să văd dacă am avut întreagă mintea când ți-am scris ție despre ea? Când am crezut că prin astfel de mijloace voiu câștigă inima unei copile de 14 ani, care nici nu știe ce-i viața?

Ori cum ar fi, e drept că am greșit când m'am adresat ție.

Ori cât de pricepute să fiți voi femeile, dragă prietenă, în lucruri de aceste nu ve pricepeți și nici tu nu te pricepi bine. Nici odată nu ve cugetați la urmări când faceți un lucru, precum nici tu nu te-ai cugetat când ai arătat Aureliei una din scrisorile mele. De altcum is în firma credință, că asta ai făcut-o nu cu rele intenții față de mine.

Dar nici purtarea Aureliei n'a fost corectă, pentru că tu de sigur i-ai arătat scrisoarea mea pe lângă impunerea secretului; ea n'a trebuit să-l calce în picioare așa cum l-a călcat. Iar dacă admitem că a ajuns la epistolă pe altă cale, cu atât mai vartos n'a trebuit s'o facă asta.

Cu toate aceste inse, o rog să me ierte. O rog să se poarte față de mine în aste câteva săptămâni cât voiu mai sta aici, ca și când nimic nu s'ar fi întâmplat între noi. Când voi salută-o, să me salute și să nu mai strimbe din buze când me vede. Adecă — ba dacă vrea poate și strimbă, c'asă-i de frumoasă când se strimbă și mie atunci îmi place când o văd frumoasă.

Ce me privește pe mine, trebuie să știi că is primit la călugărie în mănăstirea din Maria-Poci. Să nu me înțelegi reu, să nu-ți treacă nici prin minte că eu de dragul ei aș vrea să me călugăresc.

Ce să mai zic? Spune-i să me uite. Eu n'o s'o uit nici odată, prentu că mi-a fost prea dr.— Acuma-s foarte liniștit, nu mai am nici bucurii, nici dureri, singura mea durere ar fi când ar trebui să intru în mănăstire neiertat de dânsa.

Iar cea din urmă a mea rugare e, să nu se lățească în vileag afacerea asta, căci cu toate că acum puțin îmi pasă de gura lumii, n'as vrea să fiu socotit drept un om neconstant, cum de fapt m'ar socoti în cazul acesta oamenii dedați cu hiperbolizări. Epistola aceasta i-o poți și arată, ba să i-o chiar arăți. De răspuns inse să nu-mi răspunzi nimic, căci fiecare cuvânt ce l-ai spune mi-ar mări amarul. Înainte de plecare, voi veni să-mi iau remas bun dela tine; atunci să nu-mi pomenești nimic de Aurelia, căci n'ai ideie cât reu mi-ai face. Multe salutări.

XXIII

30 martie.

Iubite frate!

Scrisoarea asta s'o păstrezi bine, e poate cea din urmă ce ți-o trimet și poate nici asta nu ți-ai fi scris-o, dar n'am vrut să te las în nedumerire. De sigur m'ai așteptat mult și — n'am venit. Ochii tei blânzi și iubitori de sigur au măsurat adese înținsul de cătră Ardeal, vei fi tresărit de sigur la fiecare sgomot al porții și — — n'am venit. Cauza? Sunt lacrimile, lacrimi de femei.

Nu lacrimile Aureliei, ea nu e capabilă să verse o lacrimă pentru mine, ajungă cele care le vărs eu.

Nu, sunt lacrimi, sunt lacrimi de mamă! Mult a trebuit să lupt până am isbutit să store subscrierea tatii pe „Învoirea părințească“. Însuș tata, mai mult ca să scape de gura mea, a muiat peana în cerneală și eră galben ca ceara când și-a iscălit numele aproape nedescifrabil. Pe mama inse n'am putut-o convinge odată cu capul, așa încât la urma urmelor m'am hotărit să plec și fără învoirea ei. O, mamă, mamă, cât de puțin îmi vrei tu binele! Mai erau opt ceasuri până la plecare, mi-am și pachetat toată sărăcia într'o ladă și mi-am aduât colegii să le spun cel din urmă cuvânt.

Se înțelege, au început toți a me capacitate, dar m'am ținut tare ca o stâncă. Adus-au muzică și au cântat cântece de veselie, au chiuit și au jucat, am remas inse rece la toate.

Me gândiam la cei de acasă, la tată și la mamă, la frați și la surori, la lacrimile ce ei o să le verse; dar pe loc îmi aduceam aminte de cuvintele dulcelui Isus care zice: Cel ce iubește pe tatăl seu sau pe mamă-sa, sau pe frate sau pe soră mai mult decât pe mine, nu este vrednic de mine. Me gândiam la Aurelia, cât e de bună și frumoasă, cât de mult am iubit-o și cât de mult o iubesc. Me gândiam la toată trecuta mea viață, la toate bunele și relele cari le-am făcut. Cu soartea m'am împăcat pe deplin: pentru multa reutate a mea n'am fost vrednic de buna și frumoasa Aurelia.

O, Aurelio, ai fost bună, nemărginit de bună, iar eu un mizerabil. Remâi, remâi cu bine, știu că sfânta și calda mea iubire n'o s'o mai afli chiar ingerii să te iubească, ei nu știu, ei nu știu iubi, numai noi știm iubi!—

Din gândurile astea m'a trezit o bătaie la ușe, care pe lângă tot sgomotul și chiotele colegilor, am auzit-o. Un coleg a deschis ușa și peste câteva clipe m'a strigat afară.

Am ieșit curios, eră mama și sora mea mai mare. Tot sângele mi s'a suit în față de mânie.

— Mamă, pentru Dzeu, ce căutați noaptea la mine?

Fără voie mi-au trecut prin minte toate ispitele femeiești cari au zguduit ecuilibrul istoriei și me durea mult că soartea a ales chiar pe mama și pe sora ca să me ispitescă. Eram inse hotărit: o să golesc paharul amărăciunii până la fund. Mi-au venit în minte cuvintele ce le-a rostit Isus cătră sfânta lui maică la Cana Galileii: Ce este mie și ție muiere?... și eră să le zic și eu, dar mi-am tras pe seamă.

— Mamă, mamă, câte comedii știți face și dvoastre! Ce vreți cu mine? Vezi, mamă, mamă, ți s'a dat și dtale s'auzi din gura copilului propriu: Du-te de unde ai venit! Duceți-ve, duceți-ve mamă și soră de unde ați venit, eu nu mai sunt al dvoastre!

Apoi am tăcut, tăcea și mama și sora, tăceam toți trei și ne uitam unul la altul. Sora intrerupe tăcerea:

— Când ple — — — ?

N'a putut zice cuvântul întreg, o podidise plânsul, mama pe ceea urmă. Plângeau, măi nene, de gândiai că vreau să scalde întreg seminarul în lacrimi. La început am zimit și le-am zis:

— Așă, mai și bociți-me! De ce n'ati mai adus vre-o douezeci de femei, să me bociți impre — —

N'am mai putut zice nimic, me podidise și pe mine lacrimile, da știi, am plâns cum nici odată pân' atunci.

Într'un târzlu le-am zis:

— Mamă, mamă, duceți-ve acasă, eu nu me duc nicăiri, me înțelegeți? Nu me duc nicăiri.

Cu greu le-am putut oprî din plâns. Cele ce au urmat, nu mai sunt de ceva interes, de aceea nici nu le mai spun.

Vezi, dragă frate, cum trec toate! Un plâns de femeie cum schimbă pe om! Îs osândit să-mi cheltuiesc viața în mijlocul valurilor și valurile, știu bine, că-mi vor mână sufletul în marea de amar și acolo se va pierde. Mi-e greu să mai și ies printre oameni, căci e plin întreg orașul de vestea mea.

A! Aurelia, buna și frumoasa Aurelia! Numai când me cuget la ea, așa nu știu cum îmi vine să cale în picioare cuvântul dat mamei. Nici nu mi-am despachetat bagajul, pentru că va întreveni poate vre-o împrejurare care să me determine la un pas hotăritor. Învoirea tatii o țin ascunsă și acum, cu toate că am promis că o s'o sfârtic; cine știe, va veni o zi când n'o să me mai uit nici în dreapta nici în stânga și nici înapoi, fără numai înainte cătră Maria-Poci. Remas bun, frate!

XXIV

9 aprilie.

Iubite frate!

Scrisoarea ce mi-ai trimis de curând, me face să-mi cale propusul de a nu-ți mai serie nici odată. Tu ești un om într'adevăr curios și mai schimbător decât mine. Azi îmi lauzi intenția de a servi numai lui Dzeu, mâne te bucuri că am repășit de la astfel de planuri.

Pentru sfaturi îți mulțămesc, dar îți spun totodată că e imposibil să ți-le urmez.

Să me liniștesc și să sperez!

Ce să mai sperez?

Nimica, nimica, nimica! Omul sperează fericire, pentru mine fericire nu mai există.

Doar fericirea cerească?

În de astea nici nu știu dacă mai cred ori nu. Să sperez că ea me va iubi?

Nu, nu, nu! Ea nu m'a iubit și nu me va iubi niciodată și nici nu sunt vrednic de atâta. Când eu m'aș târi ca un nebun la picioarele ei și i-aș cerși o rază din ochi, ea m'ar călca în picioare; când eu aș plânge — dacă peste tot aș mai putea-o face și asta — ea ar ride.

Nu-mi rămâne alta decât s'o iubesc și să nu sperez nimic. Toți zic că asta-i nebunie, chiar eu zic așa câteodată mai ales în momentele când nu cred în Dzeu. Atunci îmi par fără valoare toate făgăduițele date unui ce neexistent. Dar astea-s numai momente; pe loc ce trec ele, simt sufletul cum mi se scaldă în cea mai curată lumină a dragostei unui Dzeu etern, atotputernic și imens. Așa-i viața mea, o luptă sufletească neconținută; al cărei sfârșit nu mi-l pot nici închipui. Se poate întâmpla să devină mai dese momentele de necredință, pentru momentele acele apoi nu eschid nici posibilitatea unei sinucideri. Alceva nu-ți mai scriu. Stau și aștept cu indiferență desvoltarea ulterioară a lucrurilor și zic mereu în minte-mi cererea a treia din Tatăl nostru, (oăci întreg de mult nu l-am mai zis): Doamne, fie voia ta!

Acum rămâi cu bine!

Dacă am isprăvit cu cititul, am stins luminarea și am cercat să dorm, dar n'am putut. Mi-am adus aminte de Ceasloveț și am aprins luminarea din nou. M'am uitat cu deamăruntul la răsura și m'am convins că nu Aurel, ci Aurelia a fost scris. Apoi iar am stins-o și după un ceas de frământări a cugetului am adormit.

În ziua următoare am luat parte la toate oficiile religioase afară de Polunoșniță, la care nu m'am putut trezi.

După dejun m'a chemat starețul la sine.

— Cum ai dormit?

I-am spus cum pentru scrisorile lui Irotei n'am putut dormi multă vreme.

— Și cum ți s'a părut?

— O nebunie curată a fost totul. Mi-ar plăcea mult să-i știu sfârșitul.

— O să-l știi, iubite, de aceea te-am chemat să ți-l spun!

„Dela ultima scrisoare ce ai citit-o, n'am mai primit nici o știre despre el. I-am scris multe epistole, dar nu dedea nici un semn de viață; dac'am văzut cumu-i treaba, i-am dat pace. Singur în rugăciunile mele îl amintiam, altă relație între mine și între el nu mai eră.

Au trecut așa vre-o trei ani de zile, dela o vreme numai rar îmi aduceam aminte de el.

Într'o zi de toamnă de cătră seară, vine la mine un novit tot găfâind.

— Ce-i frate? I-am întrebat zimbându-i.

— Vină părinte Fteodore; la poartă e un popă zdrențos de pe țara cuvioșiei tale și zice o'ar vrea să-ți vorbească!

— De ce nu l-ați adus aici?

— Nu vrea odată cu capul. Ci că vorbească mai întiu cu cuvioșia ta.

(Va urmă.)

Teodor Laxar.

Lângă un cimitir.

*Nespus de trist e-un cimitir de țară,
Cu strâmbe cruci de vreme despicate
Or cu morminte fără cruci pe ele.
Năluți pe-acolo 'n flecare sară
Încing nebune hore blestemate.
La margine de drum din vremuri grele
E un stejar — o strajă neclintită
A unei lumi în umbră adormită.*

*Și astăzi e o zi de serbătoare:
O zi frumoasă, caldă și senină
Ca zilele acele din poveste
În care-i rege orbitorul soare.
E-o veselie mare și deplină
Cum n'a mai fost și poate nu mai este.
Stejarul trist pe mulți adăpostește
Sub frunza lui... dar el nici că zimbește.*

*Și cântecul vioarelor învie,
Îndeamnă hora mai avan să joace,
Să chiuie, să uite tot amarul
Cu doine vechi din vremi de vitejie.
Iar din ulcioare și din poloboace
În cupe curge înspumat cotnarul.
Uitat-au toți de cruci și de morminte,
Nu-și amintesc de-a morților cuvinte.*

*Ah! Ce-i deșărtăciunea omenească!
Cum tulbură locașul veșniciei
Cu veselia lor peste măsură.
Stejarul trist începe să foșnească;
Spunându-le adâncul profeției:
„Am să te văd voioas' adunătură
Când vei veni cu tălpile 'nainte...
Vui-vor câmpii de jălanii sfinte!“*

Alexandru A. Naum.

Steaua Orientului.

Roman istoric.

(Urmare.)

Pe fețele junelor femei de nou se ivi espresiunea I groazei.

— Iaca încă unul din perzekutori! — esclamă Melinda îngrijată. — Să intrăm în pădure până ce nu ne zărește încă.

Stan își duse mâna la frunte, și, după ce scrutase câțva timp cu ochii sei ageri călărețul, zise liniștit:

— N'aveți nici o pricină să fiți îngrijate. Călărețul ce se apropie, e un țaran bătrân, care numai cu anevoie se ține pe cal. Se vede că n'a învățat nici odată cum trebuie să se țină călărețul pe spatele calului.

Peste câteva minute și tinerele femei se putură convinge că cuvintele ciobanului sunt adevărate.

Acum și ele puteau destinge lămurit figura gârboavă a bătrânului, scuturându-se la tot pasul calului într'o poziție ridiculă, cu nasul numai de o șchioapă de la coama calului, cu aripele sumanului

seu lung purtate de curentul fugii ca doue steaguri de jale.

Melinda și Dochîța porniră după Stan.

În acest moment călărețul părăsi drumul, îndreptându-și calul cătră stână, se ridică în scări și începă a face semne cu toiagul său.

— Ne face semn să ne oprim — zise ciobanul. — Să-l așteptăm să vedem ce are cu noi. Poate e vre un călător care nu cunoaște drumul.

Bătrânul își îndemnă calul la fugă, care urcă dealul în galop ca și când nici n'ar vrea să știe de sarcina ce o purtă pe spate.

Tăcerea produsă de atențiunea așteptării deodată fu curmată de o zgomotoasă izbucnire de strigăte de bucurie.

— Anchidim!... Badea Anchidim!... — strigară deodată Melinda și Dochîța.

Și răpite de o bucurie fără margini, ele deteră năvală la bătrânul iobag ce se trudiă să-și scoată picioarele din scări.

Peste câteva clipe amândouă erau în grumazii bătrânului și-i încărcară fața sbărcită și părul cărunt de sărutări ferbinți.

În ochii moșneagului se iviră doue mărgele de lacrimi, în cari soarele reflectă în toate colorile curcubăului nemărginita bucurie, în care sufletul său iubitor se scaldă în acest moment de emoțiune fericită.

Anchidim strinse la peptul său pe Dochîța și-i acoperi fața de sărutări. După aceea descoperindu-și capul cu reverință, își netezi din față pletele albe și apucând mâna Melindei se aplecă să o sărute.

— Eu nu sunt vrednică de iubirea d-tale? — îl întrebă aceasta nemulțumită.

Îmbătrânit în supunere și umilintă, Anchidim nici odată n'ar fi cutezat să atingă cu buzele sale fruntea Melindei. Cu toată legătura de rudenie, ce există între el și stăpâna sa și cu toată iubirea ce o avea pentru aceasta, bătrânul se luptase în lăuntrul său cu sfiala îndatinării când îmbrățișind pe Melinda buzele sale atinseră fruntea de marmură a acesteia. El credea că împlinește o poruncă când făcuse aceasta și iubirea sa nu se află mulțumită până ce nu depuse o sărutare și pe mâna ei cea albă.

— Cum ai scăpat, moș Anchidim? — îl întrebă Dochîța, după ce trecură peste primele emoțiuni ale revederii. — Noi credeam că ești mort... Ce bucurie va avea Mateiu când ne va vedea pe toți...

— Unde e Mateiu? — întrebă bătrânul surprins. — Ați auzit vre o veste despre el?

— Chiar acuma eram să plecăm la el — răspuse Melinda. — Omul acesta bun ne spuse că Mateiu zace aici în apropiere în locuința unui călugăr cu numele Saschi, care-l aduse ca mort de la Mirislău. Acum înse e pe calea rensănătoșării.

Anchidim scoțându-și căciula, își însemnă fruntea, peptul și umerii cu simbolul mântuirii, zicând:

— Mărit să fie numele Domnului că m'a învrednicit să ajung și acest ceas de bucurie!

Melinda se apropiă acum de Anchidim și cu glas șoptitor, în care pe lângă vibrarea unei nădejdi nesigure, tremură toată groaza adevărului știut, îl întrebă:

— Din Vasile ce s'a ales?

Pe obrazii bătrânului alunecară doue picături de lacrimi.

— El, sârmanul, a ramas mort în locul unde căzuse străpuns de iataganul Turcului — zise el cu jale. — Așă i-a fost poate ursita să moară fără luminare aprinsă și fără mângâiere sufletească. Castelul a ars tot și fiul meu nefericit s'a prefăcut în cenuse...

Numai un oftat adânc, ce părăsi peptul moșneagului, eră singurul reflex al negrăitei dureri ce se grămădise în inima lui cernită de jale. Melinda își acoperi obrazii să nu supere pe alții cu chinul ce împotriva voinței sale, izbucniă și-i posomoriă espresiunea feții.

Câteva minute urcară dealul cufundați cu toții în tăcere de mormânt. Fiecare eră ocupat cu cugețele sale.

Intr'un târziu Anchidim își șterse de pe frunte ceața amintirilor dureroase și cu liniștea celor împăcați cu toate suferințele, cu cari Provedința cearcă inimile muritorilor, zise:

— Cine mai are de la Dumnezeu zile de trăit, nu pier, or ce ar sevârși vrășmașii sei: Iată eu sunt bătrân, oasele mele obosite de abia așteaptă odihna mormântului, mi-am mâncat de mult pânea, pe acest pământ n'am nimic de a mai căută; cu toate aceste totuș mai trăesc încă. Și voi purtă jugul vieții până mi se vor sfârși zilele, fără ca buzele mele să cuteze oare cândva a rostii vre un cuvânt în potriua voinții Celui de sus... Când în noaptea aceea îngrozitoare Turcii ve luară și ve duseră cu puterea în coridor, un tâlhar afurisit me lovi și pe mine în cap cu sabia sa. Am avut înse încă zile și cu toată slăbiciunea bătrânețelor mele n'am murit de lovitura grozavă, care ar fi stins și viața unui june. Am căzut amețit la pământ... Câțiva pași jur de mine toate se făcură tăciuni și cenuse, pe mine înse m'a scutit de moarte boltitura coridorului. Când m'am trezit eră dimineață... Jur de mine numai ruine crepate și tăciuni stinși... M'am sculat cu a-nevoe și legănându-me de slăbiciune am ieșit la stradă... Pe întindere cât puteam cuprinde cu ochii, nu vedeam decât păreți afumați, tăciuni și cenuse... Și în mijlocul acestei pustietăți jalnice pe colina din mijlocul satului, o movilă neagră de cărbuni arată locul unde fusese biserica. Ochii mi s'au umplut de lacrimi și am plâns amar. Intr'un târziu în tânăi pe părintele Iacov, care plângea lângă tăciunii ce mai remaseră din sfântul lăcaș dumnezeesc. Numai după ce vorbii cu acesta, înțelesei că Turcii s'au dus de doue zile din satul nostru. Așă dară eu zăcusem amețit trei nopți și doue zile. Despre voi n'am aflat nici o veste... Încă în acea zi mi-am prins un cal dintre cei ce scăpară din mâinile Turcilor și am pornit pe urma voastră. Peste patru zile v'am ajuns și noaptea m'am târit până în apropierea taberii voastre, cercând în acest chip a ve face de știre că și eu sunt lângă voi și a ve spune să nu ve pierdeți nădejdea că, de ar veghiă peste voi chiar o mie de ochi, totuș aş încercă să ve mântuesc. Când eram numai de o svârlitură bună de țintă, deodată me oprî un zgomot neașteptat... Din mulțimea glasurilor injurătoare înțelesei, spre nespusa mea bucurie, că ați scăpat. Repede me retrăsei la calul meu ce-l lăsasem înapoi legat de o salcă, și me arunca în sea... Peste câteva clipe toți Turcii fure în sea, și se puseră pe goană... Până în zori tot în urma lor me ținu, toată valea și pădurea clocotiă de strigătele lor... La lumina zilei apoi îi pe

Fructe proaspete.

trecui cu ochii de după o tufă, unde me ascusesem; inima mea eră să strige de bucurie, văzându-i că se rentoarseră fără nici o ispravă... Am mai pribegit apoi doue zile și doue nopți, de pe tot vârful de deal ve strigam pe nume; în sfârșit, ostenelele mele au fost respălțite inzecit. Dumnezeu mi-a ajutat de v'am aflat....

— Suntem la țintă — zise acum Stan, oprindu-se. — Vedeți ușa aceea?... Deschideți-o și veți află pe cei ce căutați.

Nu există peană care ar putea descrie bucuria revederii. Dochița își impletî brațele jur de grumazii lui Mateiu și plângea... Nici odată peștera lui Saschi n'a văzut scene atât de mișcătoare ca în aceasta zi.

Noaptea se coborise deja de mult peste câmpii și păduri, la resărit luceafărul de dimineată scăpără deja ca un ochiu de foc pe lînțoiul stravezîu al dalbelor zori, când Melinda și Dochița obosite, își plecară spre odihnă frumoasele lor capete. Resuflările lor lungi și regulate arătau că dorm deja.

Mateiu se ridică acum în așternut și întrebă :

— Dormi, bade Anchidime ?

— Nu dorm — răspuse acesta.

Mateiu îl chemă lângă sine pe dunga patului și-i spuse toate câte au trebuit să retacă înaintea Dochiței.

— Nu te-ai înșelat, Nicolae e cu adevărat acest călugăr Saschi ? — întrebă încă odată Anchidim, după ce Mateiu își sfârși povestirea.

— Nu m'am înșelat — răspuse acesta. —

Mi-a povestit el cu gura lui toată întâmplarea nevestei sale, și când i-am spus că eu sunt fiul lui Daniil Lupul, în fața lui schimonosită atâta ură și dor de rezbunare văzui, încât și acum me apucă fiori de gheață când mi le reamintesc. Nici odată nu voi pricepe ce i-a reținut brațul să nu-și infigă pumnalul în peptul meu.

Câtva timp trecu în tăcere. Anchidim cumpeni în cuget toate împrejurările posibile, fără ca să poată ghici rostul firesc al acestei purtări atât de neesplabile.

— Zici că nu i-ai spus că Dochița trăește și că ea acum țî-e nevestă ? — întrebă iară bătrânul.

— N'am apucat să-i spun, căci deodată și-a aruncat pumnalul și a năvălit în fugă afară.

— Mare ești tu Doamne și minunate sunt căile tale ! — exclamă acum Anchidim. — Mâne voi rămănea aici cu voi, ca depărtarea mea să nu trezească bănueli în Dochița. Poimâne înse me pun la drum și de-ar trebui să-mi cumpăr opinci de fer și bătă de oțel, nu me voi oprî până nu voi întâlnî pe Nicolae... Doamne, dacă ar fi adevărată și aceasta minune !

Anchidim se puse iară la locul seu de odihnă. Somnul inse par' că-i încunjură pleoapele.

Vestitoarea zilei sosise, o dungă de lumină ce se strecură prin o crepătură a ușii, îl găsi pe bătrânul Anchidim treaz, frământându-și mintea cu fel și fel de gânduri.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

Căpitanul*

— „Foică floare creată,
Căpitane d'albă față,
Scobori jos din deal în vale,
Că-ți moare mândra de jale
Și de dor și supărare.“
— „Las' să moară că nu-mi pasă,
Că găsece în locu-i șasă,
Aibe 'n fața și frumoase,
Negre 'n ochi și dragostoase,
Că n'am gând de dragostire,
Că am gând de vitejire.“
— „Trandafir cu frunza creată,
Căpitane d'albă față,
Adăncești din deal în vale,
Că-ți moare murgu pe cale,
De povoață și de foame.“
— „Las' să moară și să crepe,
Că mai am acasă șapte
Zdraveni, negrii ca iadu
Și d'albuți ca omātu,
Șapte cai ca șapte smei,
Nu i-aș da pentru'ochii tei.“
— „Căpitane mustecios,
Scoboară-te iute'n jos,
Că vine Turcu fâlos,
Neveste să 'ncluiască,
Fete mari să necinstească.
— „Alelei ciocoi de căne,
De-aș trăi baremi pân' mâne,
S'adănesc în jos la tine,
Să te 'nvăț la omenie.
Că mi-i pușca oțelită,
Săbioara ascuțită,
Vin-o 'ncoaci ciocoi de căne.
Că nu am frică de tine,
Vin-o 'ncoaci precum îți place,
Că 'napoi știu, nu ti-i 'ntoarce,
Că mi-s armile din tei,
De te-ajung îndată piei.“
— „Căpitane, mândră floare,
Vai de-a tale zilișoare,
C'ai ajuns în grea prinsoare.“
— „Las' să zac să me topesc,
Cu zile să me sfârșesc
Căci n' am vină nici de loc,
Făr' că-s om fără noroc,
Dar' am gând pe Dzeu,
C' a fi și pe gândul meu,
Să me văd în codru iară,
Cu pușcuța sub suoară,
Cu ciocoi duși din țară.
Alelei ciocoi strein,
De te-aș stringe-o dat' la sin,
Ți-aș arătă că-s român !”

Culeasă de

Teodor A. Bogdan,
învățător în Bistrița.

* Din colecțiunea : „212 Balade și legende pop.“ cu 18003 versuri, ce va fi expusă în expoziția din Sibiu.

Evantaliul doamnei Windermere.

Piesă teatrală în 4 acte de *Oscar Wilde*.

(Urmare.)

Scena 4.

Lady Windermere (singură), apoi *Lord Windermere*.

Lady Windermere. Grozav! — Acuma înțeleg rostul cuvintelor spuse despre căsătorii de doi ani, de Darlington. — Oh, e imposibil — prințesa vorbește de mari sume, pe cari le-a cinstit cineva acelei femei. Știu unde-i cartea cheque a lui Arthur — în puicul acestei mese. — Din aceea m'aș putea convinge și me voi convinge (deschide puicul.) Nu, e confuziune proastă. (Se ridică și merge spre mijloc.) Ținta ei e să pricinuiască scandal. — Doar' el me iubește! Me iubește. — De ce să nu me conving? Sunt nevasta lui, am dreptul de-a me convinge. (Șade la masa de scris, scoate cartea, și o privește cu băgare de seamă din filă în filă; apoi suride și resuflă ușurată.) Știusei! Din povestea prințesei nici o doască nu e adevărată. (Cartea o pune în puic; tresare și ia o altă carte în mâni.) Înc'o carte — e lipita. (Vrea să-o desfacă; i taie marginea cu foarfeci, și la citirea primei pagine se scutură.) *Mrs. Elynne* 400 fontși — oh, e adevărat, adevărat! Grozav! (Aruncă cartea jos.)

Lord Windermere (vine.) Drăguțo, îți aduseră evantaliul? (Observă cartea pe jos.) Margaretă, tu ai desfăcut cartea de cheque? N'ai avut dreptul!

Lady Windermere. N'avusei dreptul să te demaschez?

Lord Windermere. Femeia n'are dreptul să spioneze după bărbatul seu.

Lady Windermere. Eu n'am spionat după tine. Înainte de-o jumătate de oră, nici nu știusei că există femeia aceea. Cineva, căreia i-a fost milă de mine, îmi spuse povestea, pe care o cunoaște întreagă Londra — îmi spuse de vizitele tale zilnice în bulevardul Curzon, — îmi destăinuî iubirea ta nebună — sumele colosale ce le-ai prădat pentru acea ticăloasă.

Lord Windermere. Margaretă! Nu vorbi astfel de *mrs. Erlynne*; ești nedreaptă!

Lady Windermere. Ți-e teamă să murdăresc podoarea acelei femei. Să-mi fi apărat onoarea mea astfel...

Lord Windermere. Onoarea ta e curată, Margaretă; nu crezi oare, că — (pune cartea la locul seu.)

Lady Windermere. Tu îți risipești banii fără măsură, nimica altceva n'am zis!... Oh, nu crede că me supăr pentru bani. — Din partea mea să prăbușești întreaga noastră avere. Dar me doare, când văz că tu, acela care m'ai iubit și că tu, care m'ai învățat să te iubesc — tu, acel amor care-i cadou, l'ai schimbat pentru amorul care-i *marfă*. Oh, asta-i pricina durerii mele. Și eu simt că eu sunt pocita! Tu nimica nu simțesti. Eu înse simțesc că sunt intinată, sunt plină de puhoi! Să-ți inchi-puești ce greață mi se face gândind la sărutările trecutelor luni șease — toate săruturile sunt veninate în inchipuirea-mi.

Lord Windermere. Nu te exprimă astfel, Margaretă. Afară de tine, n'am iubit nici-o femeie în lume.

Lady Windermere. Cine-i dar femeia aceea? De ce îi plătești locuința?

Lord Windermere. Nu-i plătesc.

Lady Windermere. I-ai dat bani să-și plătească locuința — tot una!

Lord Windermere. Margaretă, de când cunosc pe *mrs. Erlynne* —

Lady Windermere. Există și un *mister Erlynne* ori e poveste numai existența lui?

Lord Windermere. Bărbatul ei a murit de mult, ea a ramas singură în lume.

Lady Windermere. N'are rude? — — (Pauză.)

Lord Windermere. Nu.

Lady Windermere. Curios...

Lord Windermere. Margaretă, voi u să zic — te rog, ascultă-me, — *mrs. Erlynne*, de când o cunosc, s'a purtat bine. Cu ani înainte...

Lady Windermere. Oh, oh! — Nu voi u episoade din viața-i.

Lord Windermere. Nici nu voiesc să-ți servesc episoade din viața ei. — Numai atâta vreau să-ți spun, că odată *mrs. Erlynne* a fost iubită, stimată și binevăzută. Originară din familie bună, avuse poziție socială eminentă — toate le-a pierdut — dacă voiești să vorbești mai lămurit: le-a aruncat dela sine. Mult mai dureros i se făcū traiul. Nenorocirea o poate suportă omul, ea vine din afară, neașteptată. — Dacă înse suferă pentru păcatele proprii; oh, aceea suferință e veninul vieții. Înainte cu douezeci de ani se întâmplă — atunce abia trecuse peste anii cei mai dulci ai tinereții șale. — Fuse căsătorită pe timp mai scurt, ca tu până acuma.

Lady Windermere. Nu me interesează — și — nu o amintî deodată cu mine. Ești fără gust!

Lord Windermere. Margaretă, tu ai putea scăpa femeia asta de cădere. Voiește să între iar în societate și tu i-ai putea sta în ajutor.

Lady Windermere. Eu!

Lord Windermere. Tu!

Lady Windermere. Ce obraznicie! (Pauză.)

Lord Windermere. Margaretă, vinisei să cer bunăvoința ta, și tu remai la planul meu — de și te-ai convins despre ceea ce nu-ți spusei: că ajutorai cu sume mai mari pe *mrs. Erlynne*. — Voi u ca să o inviți la serata noastră!

Lady Windermere. Ai innebunit?

Lord Windermere. Te rog! Las' oamenii să clevetească despre ea — date pozitive nu au să cunoască din viața-i. Ea a frecventat multe societăți — nu societăți pe cari le cercetezi tu, ci în cari se distrag femeile de rang înalt. — Societățile aceste înse nu-o atrag. Dorește să o primești și tu...

Lady Windermere. Și asta ar însemnă învingerea ei?

Lord Windermere. Nu; ea știe că ești femeie nobilă, și sperază că dacă ar fi odată în apropierea ta, ar putea să-și aurească firul vieții. — Nu va forță prietenia ta! — Nu voiești să intinzi mâna unei femei, care vrea să se ridice din moină?

Lady Windermere. Nu! Dacă femeia aceea se pocăește, nu e de trebuință să reintre în aceea societate, care cauză și martoră i-a fost căderii.

Lord Windermere. Te rog frumos...

Lady Windermere. Me duc să-mi schimb toaleta. Nu mai amintî lucrul acesta, Arthur; tu crezi că sunt singură pe lume și poți să te porți cât de reu față de mine? Rătăcești, eu am prieteni — mulți prieteni am!

Lord Windermere. Margaretă, vorbești nesoco-

tit. Nu voi să discut cu tine, dar pretind să înviți pe mrs. Erlynne la serata d'azi.

Lady Windermere. Nici vorbă de-asta...

Lord Windermere. Te opui?...

Lady Windermere. Da, me opun.

Lord Windermere. O, Margaretă, împlinește dorința mea, care-i speranța sa din urmă acelei femei.

Lady Windermere. Nu me interesează.

Lord Windermere. Inime de peatră au femeile bune!

Lady Windermere. Inimi moleșite au bărbații rei!

Lord Windermere. Margaretto, admit că mulți dintre bărbați nu sunt de seama femeii ce aleg de soție — o cred — dar, dacă tu, oh! crezi că — oh, presupunerea ta e grozavă!...

Lady Windermere. De ce să te deosebești tu de alți bărbați? Mi s'a spus, că în Londra abiă sunt bărbați căsătoriti, cari să nu-și risipească viața pentru-o pasiune mizerabilă...

Lord Windermere. Eu nu me țiu între acei bărbați.

Lady Windermere. Nu sunt convinsă...

Lord Windermere. În pieptul teu ești convinsă — dar să nu mărim neînțelegerea noastră! Ultima clipă ne-a despărțit destul de tare. Șezi și scrie aceea invitare...

Lady Windermere. Nici pentru-o lume!

Lord Windermere (pășește la masa de scris.) Atunci voi scrie-o eu. (Sună; se așează la masă, și scrie biletul.)

Lady Windermere. Vei invita-o?

Lord Windermere. Da! — (Pauză. Parker intră.) Parker!

Parker. Poftim, mylord?

Lord Windermere. Trimite aceasta scrisoare la mrs. Erlynne în bulevardul Curzon nr. 84. (I dă scrisoarea.) Răspuns nu vei aduce. (Parker iese.)

Lady Windermere. Arthur, dacă va veni aceea femeie, o scot din casă...

Lord Windermere. Nu te esprimă astfel, Margaretto!

Lady Windermere. Sunt decisă.

Lord Windermere. Copilo, de vei face-o asta, toate femeile te vor părăsi!

Lady Windermere. Nu există femeie în Londra, care nu me va lăuda! Furem prea mărețe. — Trebuie să dau pildă, prin fapta-mi plănuită! (Apuacă evantaliul.) Da! — Tu mi-ai donat acest evantaliu pe ziua mea de naștere. Dar de va trece pragul ușii mele aceea femeie, eu i-l voi arunca în față...

Lord Windermere. Margaretto, tu nu vei face asta.

Lady Windermere. Ba da, voi face. (Parker intră.) Parker!

Parker. Mylady?

Lady Windermere. Prânzesc în odaia-mi. În sfârșit... nici nu voi prânzi. Pe orele 11^{1/2}, să fie toate gata. — Încă una, Parker, aibi grije să anunți cu băgare de seamă numele oaspeților. Câteodată vorbești prea iute, fără să te înțeleg. Voi să auz lămurit numele oaspeților, ca să nu se întâmple vre-o confuziune. M'ai înțeles?

Parker. Da, mylady.

Lady Windermere. Bine! (Parker iese.) Arthur, dacă va veni femeia aceea...

Lord Windermere. Margaretto, făurești mare nenorocire pentru noi.

Lady Windermere. Pentru noi! Din clipa aceasta viața-mi se despărțește de viața-ți! Dacă dorești să eviți scandalul, serie-i acelei femei, că eu îi poruncesc să n'aibă cutezanța a intra în casa mea!

Lord Windermere. Nu voi... nu pot să-o fac... trebuie să vie!

Lady Windermere. Atuncia me voi purta astfel față de ea, precum ți-am promis! Me silești... (Iese prin dreapta.)

Lord Windermere. Margaretto, Margaretto... (Pauză.) Dumnezeu, ce să fac? Doar nu-i pot spune cine-i femeia aceasta! Ar omori-o rușinea. (Cade pe-un scaun, îngropându-și fața în palme.)

(Cortina.)

(Va urmă.)

Emil Isac.

Poezii populare.

De pe la Mărgău.

Bădiță de peste vale,
Nu purtă pană așa mare,
Ci-o poartă mai retezată,
Cum ți-s boii în poiată.

Mănec-te focu de dor,
N'am topor să te omor,
Nici secure să te tai,
Să nu-mi faci atâta bai.

Bădișor sprâncene negre,
Spune-ț-aș dar nu mi-i crede,
Că tu crezi în multe părți,
Le iubesti câte le vezi,
De-ai crede numa 'ntr'o parte,
Mi-ai fi drag până la moarte.

Badeo de dragostea noastră,
Au înflorit pomii pe coastă,
O 'nflorit și n'o legat,
Că or știut că ne-am lăsat.

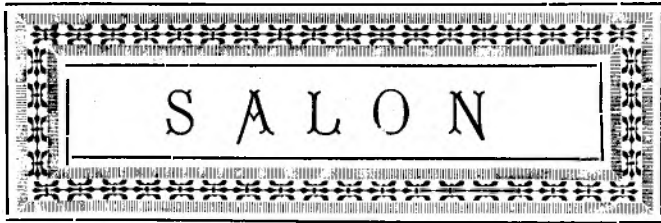
Frunză verde de sasău,
Mers-o badea la Brașeu,
Dar n'o mers să nu mai vie,
Ci o mers să 'nvețe a scrie.

Tinără me măritai,
Soacră rea îmi căpătai,
Că de loatră șede 'n vatră,
La vâtrarul să me bată,
Io luai secerea 'n brău,
Me dusei să secer grâu,
Secerai cât secerai,
Secerai până la prânz,
Tot cu lacrimi și cu plâns.
Iată vine miazăza,
Toate mamele venia,
Numai a mea nu sosită,
I-o crescut un rug în cale,
De care s'o împedecat,
Și mâncarea o vărsat.

La fereastra de oiagă,
Vine derul și me 'ntreabă,
De ce port cămeșe neagră,
Las s'o port că așa mi-i dragă.

Cules de

Elia.

Gălăgioșii.

Nici nu pornise trenul și în cupeu curgea vorba cum curge apa de pe roata morii, care abia se mai poate împotrivi „dintelui de fier al nemiloasei vremi“.

În stânga mea stătea o damă în vârstă, în dreapta un locotenent de husari, în față un domn în etate și 'n dreapta lui o damă: haine deschise, culoare indiscretă, pălărie mare, cu voal atârnat. Figura abia i-o puteam zări, fiind că lampa eră acoperită pe partea unde ședea, și se afundase bineșor în colțul cupeului.

Bătrână nu putea fi. Și asta nu pentru că vorbi fără ca să aibă timp să și resufle, cât mai mult, fiind că nu eră de fel împrietinită cu arta rafinării.

Se întorcea din Carlsbad. O ascultau dama și domnul în vârstă, cari, precum am observat în urmă, erau soție și bărbat.

— „Ah, îmi pare de tot reu că m'am întors din Carlsbad. Sunt acolo atâtea dame de la noi, și ne petreceam atât de minunat. Și peste tot erau așa de mulți oameni, frumusețile de-acolo nu le prea găsești. Dar e bine, dacă merge omul sănătos să-și petreacă acolo, ce petrecere! Parcuri cu fântâni săritoare, tot felul de oaspeți, cari se 'mprietinesc atât de ușor la băi. Adevărat că e scumpă viața, dar în sfârșit omul cheltuiește pe luă cât îi dă mâna: 700, 500, 400 de coroane. Eu am cheltuit cu drum cu tot 300. Adecă, ce spun eu, 300 fără drum, și am stat numai 4 săptămâni. Aș mai fi stat, dar nu mi-au plăcut de fel mâncările de acolo. Abia vede omul unsoare în mâncările de-acolo. Și nici supă nu o fac ca la noi, și-apoi e atât de puțină. De altcum eu n'am prea mâncat supă. Fierbea acolo, unde stăteam la otel, și supă de carfiol, dar nu eră așa de bună ca la noi, am mâncat numai de 4 ori. Mie mi-a prescriș medicul mai mult lapte acru, supă puțină și carne numai când și când — și și atunci de pui. Să beau apă cât pot de multă, să nu beau bere și vin la nici un caz. Mi-a permis să mănânc apoi coh cât de mult, căci nu strică stomacul. Am și mâncat de vr'o 2—3 ori. O, bietul meu stomac, de când suferă. Mi-a prescriș medicul dietă prea grea, eine s'o ție. Dar tot m'am silit s'o țin, ca să-mi folosească cura. Și ce scumpi sunt medicii acolo. Nu sunt profesori și cer 5 fl. pentru vizită. Nici n'am fost la medic de multe ori...“

— Medicii sunt scumpi peste tot, o întrerupe dama din față. Am avut și eu de lucru cu ei. Bătrunu-meu are reumă și toate le-am încercat, fără să-i fi aflat leac.

— Să meargă la Carlsbad. O, cât e de bună apa de-acolo pentru receală.

— Folosește el acasă apă de Carlsbad, dar nu-i ajută.

— De geaba, omul acasă nu se poate grijii cum trebuie. Nu ține dietă, n'are medicul totdeauna la 'ndemână, de geaba.

— I-am zis și eu să meargă, dar mi-a spus, că e prea mare cheltuială.

— Dară mare. Dacă e 'nvățat omul să cruțe, poate trăi și cu mai puțin de 100 fl. la lună. Adevărat, că dacă vrea să cumpere ceva, să aducă acasă, îl costă de tot mult. O broșă, care în Budapesta costă 1 cor., de care poartă servitoarele, acolo o iai cu patru coroane. Vase, juvaericele, tot e scump. Nu se plătește să cumperi nimic de-acolo. Atâta, că ai o sovenire din Carlsbad. Și florile sunt mai scumpe ca la noi. Un trandafir 10 cr. Cine a mai văzut?

— Și pe mine m'a imbiat o copilă azi în Budapesta cu niște trandafiri „frumoși și ieftini“: 10 cr. bucata, adauge dama cea în vârstă.

Domnul din față își plecase de mult capul pe pernă, locotenentul adormise, numai eu trebuia să ascult interesanta discuție a damei cu voal atârnat, care se întorcea de la Carlsbad.

Și de-ar fi încetat aici. Atâtea verzi și uscate mai avea să îndruge de aci 'nainte.

— „Cu stomacul meu sufăr de mult, decând eram fată. De atunci nu mi-e iertat să mănânc struguri, prune, aproape nici un fel de poame, numai perșeci și porumb pot mânca. Nici legumile nu-mi sunt bune, dar în Carlsbad tot am mâncat carfiol, numai de 4 ori înse. Vai ce mâncare puțină dau în Carlsbad, și scumpă, și rea. Servitoarele noastre ar trebui date acolo în vipt. De altcum cine merge cu durere de stomac ca mine, nu cheltuiește mult pe mâncare, căci îl oprește medicul să mănânce. Și pe de o parte e bine, că-i ajung paralele pe mai multă vreme. Eu am stat numai 4 săptămâni. Haine înse tot mi-am dus multe cu mine. Am un cufăr mare. Aici n'am decât cutia asta mică, cufărul l-am dat ca bagagiu încă în Carlsbad. Am venit prin Maribad și prin Viena. Am plecat de alaltăieri. În Viena am beut 2 pahare de bere. În Carlsbad n'am cutezat, fiind că me temeam de medic, trebuia să țin dietă strictă. Dar mi-au făcut reu cele două pahare de bere, au început a-mi arde „stomacul; stomacul a început a-mi fierbe și...“

Doamne, până unde merge femeia asta cu sinceritatea? — mi-am zis. Noroc că a fluertat trenul și i-a schimbat mersul ideilor.

— Am și sosit acasă. Sunt curioasă, dacă me așteaptă cineva la gară. Am telegrafat din Carlsbad, dar n'am venit, după cum am telegrafat, am întârziat cu o zi în Viena. Am vrut să scriu, dar n'am mai scris. Nu știu, dacă me așteaptă cineva.

— E departe orașul de gară? o întrebă dama din față ei.

— Nu e departe. De altcum bărbatu-meu e șeful gării de aici. El de sigur me va aștepta.

Și cu astea și-a luat cutia și a coborît, spre nespusa bucurie a mea. Me făcuse nervos vorba ei fără frâu și căpătiu, pe care numai în conturi mari am putut-o reproduce. Și-apoi și jargonul țărănesc unguresc, pe care-l întrebuiță, te-ar fi făcut să-ți pierzi toate nădejțile, având să faci o călătorie mai lungă cu ea. O oră înse trece mai ușor.

*

Îmi uitasem de ea. Reintors în capitală, împrejurările au făcut de-am cunoscut o familie. Doamna sosise tocmai de 2—3 zile din Carlsbad. Și-a adus aminte de dama cu voal atârnat și mi-a spus în treacăt despre ea unele lucruri caracteris-

tice: haine nu și-a dus de-acasă decât ce-a fost pe ea, albituri câte o păreche, singură și le spală în lavor; la medic a fost cu totul de 2—3 ori, dietă n'a ținut de fel, mănca ce ajungea, eră obiectul de discuție al celorlalte dame din țara ei. Cufăr n'a avut, decât cutia ce-o purtă cu ea.

A fost dama asta stăpânită de mania de-a merge la băi, și încă la Carlsbad; a simțit necesitatea băilor, ori a plecat și ea așa în vr'o parte, ca să plece? Nu știu, nu m'am interesat. Și ce știu despre ea, din întâmplare știu.

În legătură cu micul acesta epizod, mi-a venit în minte povestea, pare-mi-se a lui G. Sion, despre „polobocul“ gol și cel plin. Cu cât e mai gol capul și sufletul cuiva, cu atât mai mare larmă face. Nerușinații dau înainte, fără a lăsa răgaz lumii ca să constate că vorbele lor sunt minciuni sfruntate, cu cari vânează gloria ușoară de-o zi ori de două, nu se sfiesc de-a trage în noroiu munca cinstită și adevărul. Reclama scumpă ori ieftină îi desvălește în toată mărimea lor inchipuită în fața lumii, căreia îi lipsese datele necesare, ca să-i controleze.

Adevărații muncitori trăesc retrasi, uitați de lume. Și neobservați, de multe ori se pierd, altădată mai reușesc să deslege câte o zală rea și s'o încopie mai bine. Aștia înse, cari nu știu ce e reclama, cari cunosc singură cinstea, pe care o și folosesc în serviciul ce-l prestează ăltora și lor înși-le — sunt oameni neputincioși, lipsiți de orce dar, conform gurilor rele ale celor oficioși, cari trec deja de dă-tători de măsură în fața vulgului.

Și acești reclamagii, aceste gure mari, acești gălăgioși, cari sunt în stare să-ți vorbească o zi despre un lucru de nimic, cari se ascund sub masca celei mai mari perfidii: dacă le analizezi inima și sufletul, nu găsești în ele nici barem urmele unei seminte bune — cu ei duc o cutie, goală și aceea, ori plină cu venin, se laudă înse că au dat la bagagiu cufărul cel mare, plin de bogăție, ori înțelepciune. Acest cufăr lipsește totdeauna, de și tot cu mai multă emfază bat toba, că din acel cufăr va eși mântuirea pentru neamul omenesc. Muncesc, aleargă în ruptul capului, numai să se poată laudă, și unde numai pot, se laudă, defaimă tot ce nu se ține de tagma lor, tot ce e străin, ruinează, ca pe aceste ruini să se poată ridică ei înșiși, căci altă putere nu au de a impune, și n'au alt mijloc de-a se ridică.

Și mulți au norocul să pescuiască ani întregi în turbure, îmbată mereu lumea cu apă rece — până ce într'o bună dimineață li se infundă, li se descoperă falsitatea și minciuna în toată goliciunea ei.

Aceștia sunt gălăgioșii. Avem și noi Români, har Domnului, destui: mai rafinați și mai puțin rafinați.

Dar toți trebuie să se infunde odată; mai degrabă ori mai târziu.

Eu am descoperit-o pe gălăgioasa mea în a patra săptămână — și am descoperit-o fără să fi vrut, din întâmplare.

Dionisie Stoica.

Proverbe române.

7. Nu da paserea din mână pentru cea din gard.
8. Face ciorobor pentru-un topor.
9. Măța cu clopot nu prinde șoareci.

LITERATURĂ.

Din istoria igienei. Reposatul dr. I. Felix, membru al Academiei Române, în anii din urmă ai vieții sale a dezvoltat o deosebită energie în activitatea sa literară. A lucrat mai mult decât ori când mai de mult. Cea din urmă lucrare a sa a fost „Istoria igienei“ din care a cetit mai multe capitole în ședințele publice ale Academiei, cu un zel admirabil. Din lucrarea aceasta au și apărut mai multe părți în edițiunea Academiei, dar toate nu s'au putut publică cât a trăit. Acum Academia publică partea a patra a „Istoriei igienei“, care tratează despre apă. O lectură din cele mai instructive, scrisă într'o limbă plăcută și ușoară, care de sigur va fi cetită cu multă plăcere de toți cari se ocupă cu asemenea publicațiuni. Prețul 1 leu 60 bani.

Premiul Statului Lazăr, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1907 a Academiei Române celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Cercetări originale asupra pelagrei în vederea etiologiei și combaterii boalei“. (Deciz. 26 martie 1902.) — Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1906.

Scrieri noue de dl N. Iorga. În edițiunea Academiei Române a apărut următoarele scrieri de dl N. Iorga, membru corespondent: „Nichifor dascălul, exarh patriarhal și legăturile lui cu Țările noastre (1580—1599).“ Prețul 20 bani. — „Viața și domnia lui Barbu Dimitrie Știrbei Domn al Terii românești (1848—1856).“ Memoriul I. Prețul 30 bani.

Discursul de recepțiune al dlui Ioan Bogdan, rostit în ședința publică solemnă din 8/21 aprilie a. e. a Academiei Române, a apărut în broșură publicată de Academie. Discursul are titlul: „Istoriografia Română și problemele ei actuale“ și e însoțit de răspunsul dlui Dimitrie A. Sturdza, secretarul general al Academiei Române, pronunțat în numele Academiei. Prețul 40 bani.

Graie aromâne. Sub acest titlu dl Per. Papahagi a publicat în editura Academiei Române o lucrare foarte valoroasă. Autorul, precum ne spune în introducerea lucrării sale, a căutat să adune și să dea în colecțiunea aceasta o samă de expresiuni particulare — mai ales metaforale — din graiul dialectal al Românilor din peninsula balcanică. În genere desemnați sub numele de Aromâni. De sigur toți cei ce se ocupă cu specialitatea aceasta, vor primi cu plăcere lucrarea dlui Papahagi, compusă cu toată priceperea și cu tot zelul omului de știință. Prețul 1 leu 60 bani.

Resboiul Ruso-Japonez. Dl Lucian Bolcaș a scos la lumină în Budapesta, în editura tipografiei „Poporul Român“, o broșură care cuprinde povestirea întâmplărilor resboiului ruso-japonez, până la căderea Portului-Artur. Lucrarea dlui Bolcaș e bine venită, căci ofere o icoană fidelă și lămurită a marelui resboiu, la a cărui decurgere lumea stă uimită de groază. Cetitorul are întiu istoricul erupțiunii cumplitului resboiu, află toate amănuntele înfiorătoare ale ne mai pomenitului măcel. Povestirea e intercalată cu o mulțime de ilustrațiuni, reprezentând portretele frunțașilor japonezi și ruși cari au luat parte, precum și schițarea fortarețelor unde s'au dat ciocnirile, harta luptelor și alte schițe. O carte foarte potrivită pentru publicul nostru cetitor. De

vânzare la administrația „Poporului Român” în Budapesta VII strada Amazon 6—8. Prețul 50 fileri și 10 fileri porto.

Lege tradusă în românește Dl Pavel Rotariu, avocat în Timișoara, care face bunul serviciu d'ea publică în traducere românească unele legi ale țerii noastre, a scos la lumină în Orăștie, Tipografia nouă: „Legea despre economia și poliția de câmp” articolul XII din anul 1904, tradusă și explicată de dsa. Traducătorul introduce traducerea legii prin o prefață, prin care arată că fiecare comună poate fi stăpână asupra modului de economisire a teritoriului seu. Prețul, fără porto postal, 40 fileri.

TEATRU ȘI MUZICĂ.

Baritonul Corfescu în Bihor. Baritonul Nicolau Corfescu de la București, care în săptămânile trecute a dat concerte prin Transilvania și în comitatul Sătmăr, sâmbăta trecută a venit în Bihor și a dat un concert bine reușit la băile Felix de lângă Oradea-mare în fața mai cu seamă a oaspeților de acolo. Bogatul program a fost compus astfel: Rubinstein: Arie mare, din opera „Nerone”; Wagner, „Stea de zori”, arie din opera „Tannhäuser”; Ștefanescu, „Mândruliță dela munte” doină românească; Cântece ungurești: a, Danko, Eltörött a hegedüm”; b, Kun, Lehullott az őszí rózsa levele; Tache Popescu, „Frunzuliță foi de fag” doină românească; Leoncavallo, din uvertura marelui opere „Pagliacci”; G. Dima, Mugur mugurel; Racine, arie din „Barbierul de Sevilla”; Muresianu, Doina Ciobanului, doină populară română. — Din Oradea-mare, artistul a plecat la Băile Erculeane, unde asemenea va da un concert.

Corul din Lugoj nu va merge la Sibiu. În programa serbărilor din Sibiu, pe care am publicat-o în nr. trecut, se va face schimbare. În aceea programă, pentru sâmbăta la 13/26 august s'a anunțat concertul Reuniunii române de muzică și cântări din Lugoj. Acum aflăm din „Drapelul” că reuniunea numită nu va merge la Sibiu să dea concert acolo pe timpul serbărilor. Cauza nu ni se spune. Luăm act cu regret de aceasta schimbare.

Corul „Carmen” din București la Lugoj. Cetim în „Drapelul” că corul Reuniunii de cântări „Carmen” din București, de sub conducerea dlui Kiriac, va sosi sâmbăta în 6/19 august la Lugoj și va da acolo duminică un concert. Corul va sta în Lugoj până marți, apoi va plecă la Sibiu, unde — precum anunțarăm — va da concert mercuri seara.

Teatru în Șoimul. Inteligența română din Șoimul a aranjat la 13 august n. o petrecere de vară în sala școlii confesionale. Cu asta ocaziune s'a jucat și o piesă teatrală: „Ce face dracul” de T. D. Speranță.

Teatru în Viștea-inferioară. Reuniunea pentru biblioteca populară din Viștea-inferioară a aranjat acolo la 13 august n. o serată teatrală. S'a jucat: „O noapte furtunoasă” comedie de Caragiale și monologul „Herșcu boccegiul” de Alecsandri.

PICTURĂ ȘI SCULPTURĂ.

Pictor român distins în străinătate. Pictorul român dl Ștefan Popescu a obținut la expoziția internațională de arte, organizată în München, medalia de aur clasa II.

Pictori și sculptori români la München. La a zecea expozițiune internațională de arte, ce se ține la München, artiștii români din România au expus într'ua salon situat între al Italiei și Franței, 5 sculpturi și 23 tablouri.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Internatul Pavelian de fete din Beiuș. În internatul Pavelian de fete, împreună cu școală civilă în Beiuș, se primesc eleve atât gr. cat., cât și gr. or. române. Taxa de internat e: 300 coroane pe an, plătite în 4 rate egale. Pentru aceasta sumă elevele primesc proviziune întreagă și instrucție în studii, precum și în lucru de mână, economie casnică și practică în bucătărie; conversații în limba română, maghiară, germană, la dorință expresă și franceză. Primește uniformă. Taxa și didactul pentru școala civilă e cu totul 18 cor. Pentru pian, cimbulă, 6 coroane la lună. Pentru limba franceză 2 cor. la lună. Pentru violină 6 cor. la lună. Petițiunile sunt a se trimite până 'n 20 august sau ordinariatului gr. cat. în Oradea-mare sau direcțiunii internatului în Beiuș.

Gimnaziul din Brad. Am primit Anuarul XXIX al gimnaziului gr. oriental român din Brad și al școlii elementare anexate gimnaziului pe anul școlar 1904—1905 publicat de dr. Pavel Oprea director. Anuarul cuprinde: Câteva portrete din istoria noastră culturală, (Șaguna, Hodos, Frâncu, Basa) de dr. I. Bradu; Regule disciplinare pentru tinerimea studioasă „Alcoholismul” de A. Brate. Din datele școlare scoatem următoarele: la gimnaziul de patru clase au funcționat 6 profesori și 1 medic; la școala elementară 2 învățători. Elevi au fost la gimnaziu 135, dintre cari 12 au fost privațiști, 3 au părăsit școala; din cei 120 au fost Români 112 și a nume 106 gr. or., 6 gr. cat.

Român premiat la facultatea din Paris. Facultatea de drept din Paris a comunicat dlui G. C. Filitti, secretar de legațiune, gerant al consulatului general român din Budapesta, că zisa facultate, în ședința dela 28 iulie curent, i-a acordat premiu pentru teza sa de doctorat, susținută în martie 1904, tratând despre: Regulamentul organic.

Optsprezece doctori în teologie. „Drapelul” publică lista tuturor candidaților la preoție, cari au făcut doctoratul de teologie la universitatea din Cernăuți. Numerul lor se urcă la optsprezece.

Seminar de limba română în Berlin. Ziarele din Berlin scriu că guvernul de acolo a hotărât să se creeze un seminar de limba română la Berlin sub direcțiunea profesorului Kituktiz.

Nou doctor în teologie. Dl Nicolau Bălan din archidieceza Sibiului, a fost promovat la 16/29 iulie la universitatea din Cernăuți doctor în teologie.

C E E N O U ?

Hymen. Dl George Garoiu absolvent de teologie și dsoara Victoria Iancu s'au cununat la 6 august în biserica gr. or. din Orăștie. — Dl George Ardelean învățător și dsoara Letiția Patcaș s'au cununat la 10 august în Șimleu. — Dl Oprea Olariu învățător în Poplaca și dsoara Marioara Muntean

s'au cununat la 13 august în Turnișor. — Dl *Nicolau Mușeș* absolvent de teologie din Vârzaru-de-jos lângă Vașcău în Bihor, s'a iogodit cu dsoara *Vilma Jac Bene* în Vașcău. — Dl *Danila Ilieșcu* învățător în școala primară din Varadia și dsoara *Eufemia Cornelia Dorca* s'au logodit în Șuștra.

Distincțiune. Dl dr. *Sterie Ciurcu* medic în Viena a fost distins de Maj. Sa regele Carol al României cu decorațiunea „Coroana României“ în gradul de oficer, pentru serviciile aduse în diferite împrejurări Românilor suferinzi.

De la Asociațiune. Se aduce la cunoștință publică, că ministrul reg. ung. de comerț a acordat reducerea obișnuită pe căile ferate ungare. Cu biletele de clasa III se poate călători pe clasa II, iar cu cele de a II-a pe clasa I, pentru acei membri ai Asociațiunii, cari vor participa la adunarea generală ce se va ține sâmbătă și duminică în 19 și 20 august a. c. în Sibiu. Cei ce vor să beneficieze de acest favor, sunt rugați a se anunța la biroul central al Asociațiunii (Sibiu, strada Morii 6) sau la birourile despărțămintelor, de unde li se vor trimite franco biletele de trebuință împreună cu programa definitivă a serbărilor, având a se plăti de fiecare bilet taxa de 1 coroană. Biroul Asociațiunii.

Distincțiunea unui învățat român. Dl *Gr. G. Tocilșcu*, membru ai Academiei Române, a fost ales membru de onoare al „Societății arheologice“ din Roma.

Reuniunea femellor române din Mediaș și giur se va intruni în adunare generală la 15/28 august în școala gr. or. din Mediaș sub prezidiul dnei *Maria Moldovan*, secretăreasă dna *Maria Neșca*.

România la expoziția din Sibiu. Ministerul domeniilor României va expune la Sibiu, cu ocaziunea expozițiunii naționale, tablourile grafice ale lucrărilor executate anul acesta pentru alimentarea cu apă potabilă a localității balneare Govora, — lucrări datorite dlui inginer *Puscariu*, șeful regiunii miniere.

Mișcări culturale în Bucovina. Sub titlul „Arcașul“ se vor înființa de curând în comunele românești din Bucovina niște societăți pentru dezvoltarea culturală și socială, în cercurile tinerimei de la sate. Prima societate s'a și inaugurat în comuna *Cucur-mare*, cu o populațiune de 10.000 locuitori. Inaugurarea s'a făcut cu mare festivitate.

Știri militare. Dl dr. *Emil Târnavăanu*, care și-a făcut serviciul militar la spitalul de garnizoană din Sibiu, a fost numit medic asistent în rezervă. — Locotenentul *George cav. de Syrbu* de la batalionul de pioneri nr. 15, a fost transferat la academia tehnică militară. — Dl dr. *Adalbert de Cosmuța*, medic militar la regim. de husari din Brașov (Halchiu), a fost transferat la spitalul de garnizoană din Sibiu.

Piteștenii la Sibiu. Din Pitești se scrie „Gazetei Transilvaniei“, că acolo s'a organizat un comitet din fruntașii din localitate, care va aranja o excursiune în Ardeal și anume la serbările din Sibiu. La aceasta excursiune s'au și anunțat încă de acum numeroși participanți.

Petreceri de vară. *La Teiuș* tinerimea română de acolo și din împrejurime a aranjat la 13 august petrecere în pavilionul de vară al otelului „Leul de aur“. — *La Tilișca* tinerimea studiosă a ținut în 13 august petrecere de vară în Poenița ascunsă. — *La Lăpuș* (Lapupatak) curatoratul bisericeii române

a întocmit la 13 august n. petrecere de vară, precedată de o producțiune declamatorică-teatrală. — *La Apahida* lângă Cluj tinerimea română a dat în 13 august n. petrecere de vară în grădina preotului gr. cat. român. — *La Reteag* tinerimea academică a aranjat la 13 august n. o petrecere de vară în noul local al școalelor gr. cat.

Au murit: *Eugen Banușiu*, funcționar de dare în Cohalm, la 11 august, în etate de 33 ani; — *Titu Ioan Ghidiu*, absolvent al facultății juridice, fiul protopresbiterului *Andrei Ghidiu*, în Caransebeș la 12 august n., în etate de 23 ani.

Îndreptare. Pe pagina din urmă a numărului trecut, unde relatăm despre adunarea din Nogiorid a despărțământului oradan al Asociațiunii, în loc de „V. Baldi“ să se cetească „V. Babi“.

D I N L U M E .

Telefonul în serviciul pescarilor. Un pescar norvegian și-a construit un telefon cu ajutorul căruia înainte de aruncarea mrejei sondează adâncul apei spre a afla locul de concentrare a peștilor. Telefonul e așezat pe marginea barcei, de unde un conductor atârână în adâncimea apei. Sunetul comunicat prin sârma din apă în aparatul microfonic arată că ce soiuri de pești sunt în locul acela și în ce cantitate. Heringele și peștii de soiuri mărunte dau sunete ce seamănă a șuerat ascuțit, iar batoicii (morunii) dau sunete ce seamănă a huet surd. Sunetul se produce prin apa ce o slobod peștii prin urechi. Dacă peștii se apropie tare de sârma, li-se poate urmări chiar și direcțiunea în care înaintază.

Ziarele din lumea întreagă. În Europa sunt 20.000 de gazete, cari apar zilnic, sau de câte două sau trei ori pe săptămână. Primul loc îl ocupă Germania cu 5500 de ziare, dintre cari 800 apar zilnic. În al doilea rând vine Anglia, cu 300 de ziare, dintre cari 809 cotidiene. În Franța apar 2819 gazete, dintre cari a patra parte apar zilnic sau de câteva ori pe săptămână. Italia are 1400 gazete. Apoi urmează în ordine următoare proporțional cu numărul lor de gazete: Austria, Spania, Rusia, Elveția, etc. În Asia apar 3000 ziare periodice, cele mai multe în Japonia și în India Britanică. Japonia are 1500 ziare. În Africa apar 200 ziare, din cari 30 în Egipt, restul în coloniile europene. America are o multime de ziare, numai în Statele-Unite apar 12.500. 1000 din acestea apar zilnic. În Australia apar foarte puține ziare. Socotindu-se pe întreaga populațiune din lume, cam la câți locuitori vine un ziar, s'a găsit că o gazetă vine la 82.600 persoane.

Călimdarul săptămânei.

Dumin. a 9-a după Rusalii. ev. Mat. c. 14, gl. 8, v. 9.

• În vremea aceea nevoit-a Isus pe învățăceii săi . . . •

Ziua sept.	Călimdarul vechi	Călimd nou
Duminică	7 C. Domeție	20 (+) S. Ștef. reg.
Luni	8 S. Emilian	21 Ioana
Mărti	9 Ap. Mateiu	22 Timoteiu
Mercuri	10 M. Larențiu	23 Filip
Joi	11 M. Euplu	24 Bartolomeu
Vineri	12 M. Fotie și Anicet	25 Ludovic
Sâmbătă	13 C. Maxim	26 Samuil

Proprietar, redactor respunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LĂNG ÎN ORADEA-MARĂ.